

Temat 2: Wykładnia prawa i wnioskowania prawnicze w procesie prawodawczym

1. Rozbudowany opis szkolenia: cele dydaktyczne i zakres merytoryczny szkolenia (treść), sposób realizacji zajęć (metody)

1.1. Cele dydaktyczne:

- pogłębienie wiedzy o interpretacji prawniczej (w tym w ramach danej gałęzi prawa) z uwzględnieniem wymogów i specyfiki procesu prawodawczego
- utrwalenie umiejętności prawidłowego dokonywania wykładni prawa na etapie jego tworzenia
- poznanie przyczyn tworzenia przepisów niewyraźających jasno i precyzyjnie spójnych norm prawnych
- poszerzenie znajomości zidentyfikowanych w prawoznawstwie metod interpretacji i udoskonalenie zdolności posługiwania się nimi
- rozbudowanie zasobu argumentów pozwalających osiągnięcie zamierzonego rezultatu interpretacyjnego nowotworzonych lub nowelizowanych przepisów.

1.2. Zakres merytoryczny szkolenia (treść):

Pojęcie wykładni prawa a inne rodzaje interpretacji tekstu

Pojęcia kluczowe i kontrowersyjne w wykładni prawa (intencja, racjonalność prawodawcy, normatywność tekstu prawnego)

Koncepcje wykładni prawa:

- podział na normatywne i opisowe koncepcje wykładni prawa
- rozumienie pragmatyczne i apragmatyczne wykładni prawa
- polskie koncepcje wykładni prawa
- światowe koncepcje wykładni prawa
- relacja pomiędzy regułami tworzenia prawa a regułami jego wykładni

Dyrektywy wykładni prawa a praktyka procesu stanowienia prawa:

- dyrektywy językowe semantyczne
- dyrektywy językowe gramatyczne
- dyrektywy językowe pragmatyczne
- dyrektywy z zakresu systematyki aktu normatywnego
- dyrektywy systemowe
- dyrektywy funkcjonalne (w tym celowościowe)
- dyrektywy historyczne
- dyrektywy komparatystyczne

Porównywanie rezultatów zastosowania dyrektyw wykładni w procesie legislacyjnym:

- wykładnia literalna
- wykładnia zwięzająca
- wykładnia rozszerzająca

Specyfika wykładni w ramach poszczególnych gałęzi prawa:

- wykładnia w prawie administracyjnym
- wykładnia w prawie karnym
- wykładnia w prawie cywilnym
- wykładnia w prawie unijnym
- wykładnia w prawie podatkowym

Problematyka wykładni Konstytucji i jej znaczenie dla procesu prawodawczego

Materiały legislacyjne i ich rola w wykładni prawa

Wnioskowania prawnicze i topiki prawnicze oraz ich zastosowanie w tworzeniu i interpretacji przepisów (na wybranych orzeczeniach sądowych):

- z silniejszego (*a fortiori*)
- z przeciwieństwa (*a contrario*)
- z podobieństwa (*a simili*)
- wnioski instrumentalne
- wybrane topiki prawnicze.

1.3. Sposoby realizacji:

Prezentacja, praca z materiałem, dyskusja, metoda sytuacyjna, studia przypadków (przedstawionych przez prowadzącego i uczestników).

2. Forma prowadzenia kursu: seminarium

3. Wymagania wstępne:

Kadra zarządzająca jednostkami organizacyjnymi uczestniczącymi w procesie legislacyjnym tj.:

- kierownicy, zastępcy kierowników jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za obsługę prawną
- kierownicy, zastępcy kierowników jednostek organizacyjnych (tzw. merytorycznych) uczestniczących w procesie legislacyjnym.

4. Efekty kształcenia:

- zrozumienie specyfiki wykładni Konstytucji i wykładni w ramach różnych gałęzi prawa
- poznanie lub utrwalenie wiadomości o wadze wielopłaszczyznowego związku między regułami tworzenia prawa a regułami jego wykładni
- poszerzona umiejętność odtwarzania norm prawnych wywodzonych z innych norm prawnych w celu unikania przepisów zbędnych
- pogłębienie zdolności do wieloaspektowego i szczegółowego argumentowania na rzecz utrzymania zaprojektowanego (danego) brzmienia przepisu
- rozbudowanie warsztatu pojęciowego z zakresu teorii prawa użytecznego w legislacji.

5. Źródła i literatura przedmiotu

Barcentewicz M., *Oryginalizm w Polsce, czyli czy amerykańskie koncepcje wykładni konstytucji mogą nas czegoś nauczyć?*, [w:] A. Samonek, *Teoria prawa między nowoczesnością a ponowoczesnością*, Kraków 2013

Bielska-Brodziak A., *Śladami prawodawcy faktycznego. Materiały legislacyjne jako narzędzie wykładni prawa*,

Brzeziński B., *Współczesne amerykańskie teorie wykładni prawa*, „Państwo i Prawo” 2006, z. 7

Grzybowski T., Zirk-Sadowski M., *Argumentum a contrario*, „Państwo i Prawo” 2017, z. 11

Gutowski M., Kardas P., *Wykładnia i stosowanie prawa w procesie opartym na Konstytucji*, Warszawa 2017

Hermann M., Sykuna S. (red.), *Wykładnia prawa. Tradycje i perspektywy*, Warszawa 2016

Leszczyński L. (red.), *Wykładnia prawa Unii Europejskiej. System Prawa Unii Europejskiej. Tom 3*, Warszawa 2018

Leszczyński L., Zirk-Sadowski M., Wojciechowski B., *Wykładnia w prawie administracyjnym. System Prawa Administracyjnego. Tom 4*, Warszawa 2015

Malinowski A., *Polski tekst prawny. Opracowanie treściowe i redakcyjne*, Warszawa 2012

Warszawa 2017

Maroń G., *Oryginalizm Antonina Scalii jako teoria wykładni prawa*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2010, nr 4

Mastalski R., *Tworzenie prawa podatkowego a jego stosowanie*, Warszawa 2016

Projekt LEGIS: *Doskonalenie i standaryzacja procesu legislacyjnego w urzędach obsługujących organy władzy publicznej* wdrażany przez Krajową Szkołę Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój: Oś priorytetowa II: Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Działanie 2.16: Usprawnienie procesu stanowienia prawa

- Skoczeń I., *Granica pomiędzy semantyką a pragmatyką języka prawnego*, „Internetowy Przegląd Prawniczy TBSP UJ” 2016, nr 1
- Smolak M., *Wykładnia celowościowa z perspektywy pragmatycznej*, Warszawa 2012
- Smolak M. (red.), *Wykładnia konstytucji. Aktualne problemy i tendencje*, Warszawa 2016
- Spyra T., *Granice wykładni prawa. Znaczenie językowe tekstu prawnego jako granica wykładni*, Warszawa 2006
- Stawecki T., Winczorek J. (red.), *Wykładnia konstytucji. Inspiracje, teorie, argumenty*, Warszawa 2015
- Tałasiewicz A., Tałasiewicz M., Potyrała M., *Kłątwa koniunkcji*, „Państwo i Prawo” 2014, z. 4
- Tobor Z., *W poszukiwaniu intencji prawodawcy*, Warszawa 2013
- Wiatrowski P., *Dyrektywy wykładni prawa karnego materialnego w judykaturze Sądu Najwyższego*, Warszawa 2013
- Wronkowska S., Zieliński M., *O korespondencji dyrektyw redagowania i interpretowania tekstu prawnego*, „Studia Prawnicze” 1985, nr 3-4
- Zieliński M., *Wykładnia prawa. Zasady – reguły – wskazówki*, Warszawa (różne wydania)